

โรคไข้หวัดนก

(Avian Influenza)

สถานการณ์ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2550 ประเทศไทยมีรายงานผู้ป่วยยืนยันไข้หวัดนกที่เกิดจากเชื้อไวรัส Influenza ชนิด A/H5N1 จำนวน 25 ราย เสียชีวิต 17 ราย และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบันยังไม่มีรายงานผู้ป่วยยืนยันไข้หวัดนก

จากการเฝ้าระวังเหตุการณ์ ได้รับรายงานผู้ป่วยสงสัยไข้หวัดนกจำนวน 3 เหตุการณ์ เดือนมกราคม มีรายงาน 2 เหตุการณ์ ที่จังหวัดชุมพรและขอนแก่น และเดือนกรกฎาคม 1 เหตุการณ์ ที่จังหวัดสระแก้ว มีผู้ป่วยรวม 4 ราย อายุระหว่าง 40 - 61 ปี มีอาการปอดอักเสบ 2 ราย ในจำนวนนี้เสียชีวิต 1 ราย ประวัติสัมผัสได้แก่ มีสัตว์ปีกป่วยตาย สัมผัสสัตว์ปีกที่เลี้ยงไว้ และฆ่าและซากสัตว์ปีก จำนวน 2 เหตุการณ์ มีสัตว์ปีกที่เลี้ยงไว้ป่วยตาย 1 เหตุการณ์ ผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการด้วยวิธี RT-PCR (Reverse Transcriptase Polymerase Chain Reaction) ไม่พบสารพันธุกรรมของไวรัส Influenza ชนิด A/H5N1 และจากการเก็บตัวอย่างในสัตว์ปีกส่งตรวจโดยกรมปศุสัตว์ ผลไม่พบเชื้อในสัตว์ปีก

ข้อมูลการตรวจทางห้องปฏิบัติการของกรมวิทยาศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2556 มีการส่งตัวอย่างเพื่อตรวจหาเชื้อไวรัส Influenza ชนิด A/H5N1 (เพื่อยืนยันโรคไข้หวัดนก) จาก 22 จังหวัด รวม 281 ตัวอย่าง จากจังหวัดในภาคกลาง 15 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สระบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ฉะเชิงเทรา จันทบุรี นครนายก สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี ชลบุรี สระแก้ว นนทบุรี สมุทรปราการ ลพบุรี ออยุธยา ภาคเหนือ 3 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ กำแพงเพชร และพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่นและศรีสะเกษ ภาคใต้ 2 จังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ผลไม่พบสารพันธุกรรมไวรัส Influenza ชนิด A/H5N1 แต่พบสารพันธุกรรมเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ที่ระบาดในคน ร้อยละ 5.69 ของตัวอย่างทั้งหมด

สถานการณ์ในสัตว์ปีก ในประเทศไทย พบการระบาดของโรคไข้หวัดนกจากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ ชนิด A/H5N1 ในสัตว์ปีกครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2547 และมีการระบาดต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2551 หลังจากนั้นไม่มีรายงานการเกิดโรคไข้หวัดนก ชนิดก่อโรครุนแรงในสัตว์ปีก (Highly Pathogenic Avian Influenza: HPAI)

จากการเฝ้าระวังสัตว์ปีกป่วยตาย โดยสำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 ตุลาคม 2556 มีรายงานสัตว์ปีกป่วยตายในพื้นที่ 21 จังหวัด กระจายทั่วทุกภาคของประเทศ ส่วนใหญ่ได้รับรายงานจากภาคกลาง ได้แก่ ลพบุรี สระแก้ว ประจวบคีรีขันธ์ นนทบุรี สระบุรี อ่างทองและ

สมุทรปราการ ภาคเหนือ ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย อุทัยธานี ลำปาง เพชรบูรณ์ และเชียงราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครพนม มหาสารคาม หนองบัวลำภู ชัยภูมิ และเลย ภาคใต้ ได้แก่ สตูลและสงขลา (ข้อมูลจาก www.dld.go.th) เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดที่ส่งตัวอย่างจากผู้ป่วยตรวจยืนยันโรคไข้หวัดนก พบว่าร้อยละ 66.66 ของจังหวัดที่มีรายงานสัตว์ปีกป่วยตาย แต่ไม่มีการส่งตัวอย่างผู้ป่วยตรวจหาเชื้อไข้หวัดนก

สถานการณ์ในต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2556 องค์การอนามัยโลก รายงานการระบาดของโรคไข้หวัดนก จากเชื้อไวรัสสายพันธุ์ต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

ไข้หวัดนก จากเชื้อ Influenza A/H5N1 มีรายงานผู้ป่วยยืนยัน 38 ราย เสียชีวิต 24 ราย จาก 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา (ป่วย 26 ราย เสียชีวิต 14 ราย) อียิปต์ (ป่วย 4 ราย เสียชีวิต 3 ราย) อินโดนีเซีย (ป่วย 3 ราย เสียชีวิต 3 ราย) จีน (ป่วย 2 ราย เสียชีวิต 2 ราย) เวียดนาม (ป่วย 2 ราย เสียชีวิต 1 ราย) และบังคลาเทศ (ป่วย 1 ราย เสียชีวิต 1 ราย) พบผู้ป่วยมากที่สุดในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และกันยายน ส่วนใหญ่เป็นเด็กและวัยรุ่น และมีประวัติสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วยตายในละแวกบ้าน

ไข้หวัดนก จากเชื้อ Influenza A/H7N9 เชื้อไวรัสชนิดนี้เป็นชนิดที่ก่อโรครุนแรงในสัตว์ปีก (Low Pathogenic Avian Influenza: LPAI) สัตว์ปีกที่ติดเชื้อมักจะไม่แสดงอาการป่วย แต่ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการปอดบวมรุนแรง ประวัติเสี่ยง พบว่าส่วนใหญ่มีประวัติสัมผัสไก่และนกที่มีชีวิตในตลาดค้าสัตว์ปีกหรือสัมผัสเชื้อที่ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 จนถึงวันที่ 28 มกราคม 2557 มีรายงานผู้ป่วยยืนยันจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน 238 ราย เสียชีวิต 52 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในมณฑลเจ้อเจียง เจียงซู และมณฑลเหอหนาน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงนอกจากนี้ยังมีรายงานผู้ป่วยในไต้หวัน และเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ซึ่งมีประวัติเดินทางไปในพื้นที่เกิดโรค สถานการณ์ในขณะนี้ยังคงมีรายงานผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน

ไข้หวัดนก จากเชื้อ Influenza A/H6N1 มีรายงาน 1 ราย ในไต้หวัน เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556

ไข้หวัดนก จากเชื้อ Influenza A/H7N7 มีรายงานผู้ป่วย 3 ราย ในประเทศอิตาลี ในเดือนสิงหาคม – กันยายน พ.ศ. 2556

ไข้หวัดนก จากเชื้อ Influenza A/H10N8 มีรายงานติดเชื้อและเสียชีวิต 1 ราย ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556

การระบาดในสัตว์ปีก มีรายงานการระบาดของโรคไข้หวัดนก จากเชื้อไวรัส Influenza ชนิด A H5 และ H7 ทั้งที่เป็น HPAI และ LPAI ทั่วโลก โดยประเทศที่มีการระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกหลายสายพันธุ์ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน แอฟริกาใต้ ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน และการระบาดล่าสุด ได้แก่ การระบาดของเชื้อไวรัส Influenza ชนิด A/H7N9, H5N2 ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน และ H5N8 ในเกาหลีใต้

ระบบเฝ้าระวังไข้หวัดนกในประเทศไทยในปัจจุบัน ได้เน้นให้มีการรายงานผู้ป่วยปอดอักเสบหรือกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ที่มีประวัติเสี่ยง ได้แก่ มีประวัติสัมผัสสัตว์ปีกโดยตรงในระยะ 14 วันก่อนป่วย หรือมีการตายของสัตว์ปีกอย่างผิดปกติบริเวณที่อยู่อาศัยในรอบ 14 วันก่อนป่วย หรืออาศัยอยู่/เดินทางไปยังสถานที่

ที่มีรายงานว่าพบเชื้อในสัตว์/สิ่งแวดล้อมในระยะ 14 วันก่อนป่วย หรือสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยปอดอักเสบรายอื่นในช่วง 14 วันก่อนป่วย หรือเป็นบุคลากรทางการแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการที่ป่วยเป็นปอดอักเสบ หรือเป็นผู้ป่วยปอดอักเสบเฉียบพลันรุนแรง หรือเสียชีวิตไม่ทราบสาเหตุ และในพื้นที่ที่มีรายงานสัตว์ปีกป่วยตายผิดปกติ ควรมีการเฝ้าระวังและค้นหาผู้ป่วยที่มีอาการปอดอักเสบ และมีการเก็บตัวอย่างในผู้ป่วยส่งตรวจอย่างเคร่งครัด

ผู้เรียบเรียง

สุทนต์ สุทนต์

บรรณาธิการวิชาการ

นพ.วิศิษฐ์ ยิ่งยง